

TAŞPINAR

KURTULUŞ

27 - AĞUSTOS - 922

Sayı : 34

27 - Ağustos - 1935

7/9/935

İÇİNDEKİLER.

Bu Günün Duyguları.

27 Ağustos.

(922) nin unutulmaz günleri.

Dumlupınar Anlamı.

Bir Anıt Bir Ant.

Adanalı Ziya.

A. Mahir Erkmen.

Faruk Şükrü Yersel.

K. S.

Yusuf Mazhar Âren.

Namdar Rahmi Karatay.

Gökdemir.

Kurtarıcımız.

Ünvan Kurtarıcı Kocatepe'de Büyük eseri hazırlarken...

29 - 30 Ağustos 922 de Büyük kurtarıcı, Mareşal Fevzi Çakmak, General İsmet İnönü ile Afyon Urayının tarihsel odasında Büyük utku planını hazırlarken

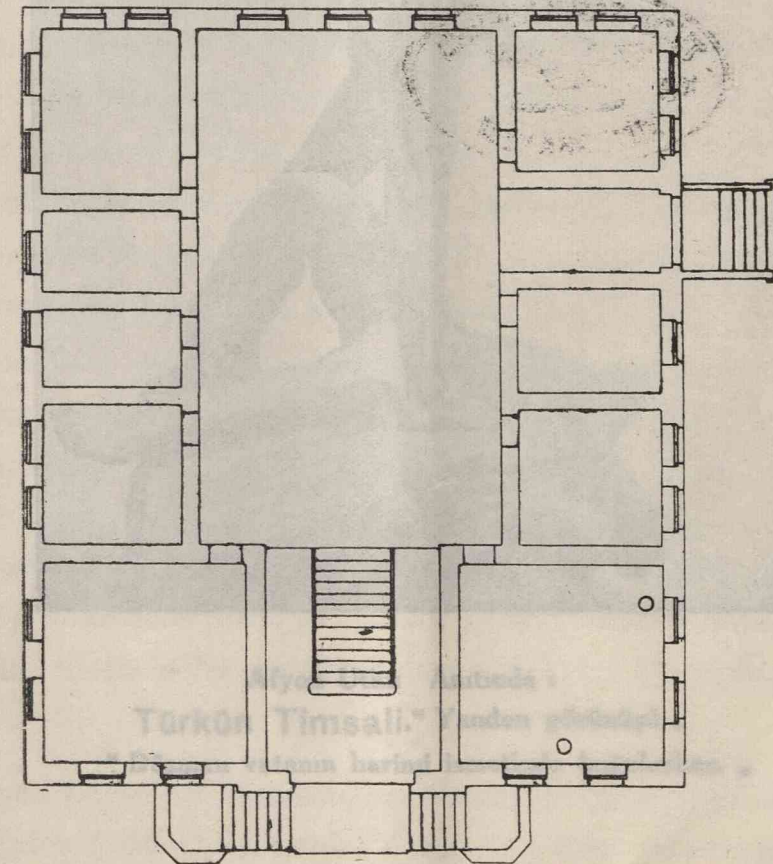
Afyon Uray Dairesinde bir kızı. [Kızdaki ıkarı Büyük Kurtarıcının 29-30 Ağustos günü yattıkları yer, diğer ıkarıda ertesi günü birer avuç yerine giderek tatbik ettikleri Utku planının hazırlandığı yer göstermektedir.]

29 - 30 Ağustos 1922 de Büyük Kurtarıcı, Mareşal Fevzi Çakmak, General İsmet İnönü ile Afyon Urayının tarihî odasında Büyük Utku plânını hazırlarken

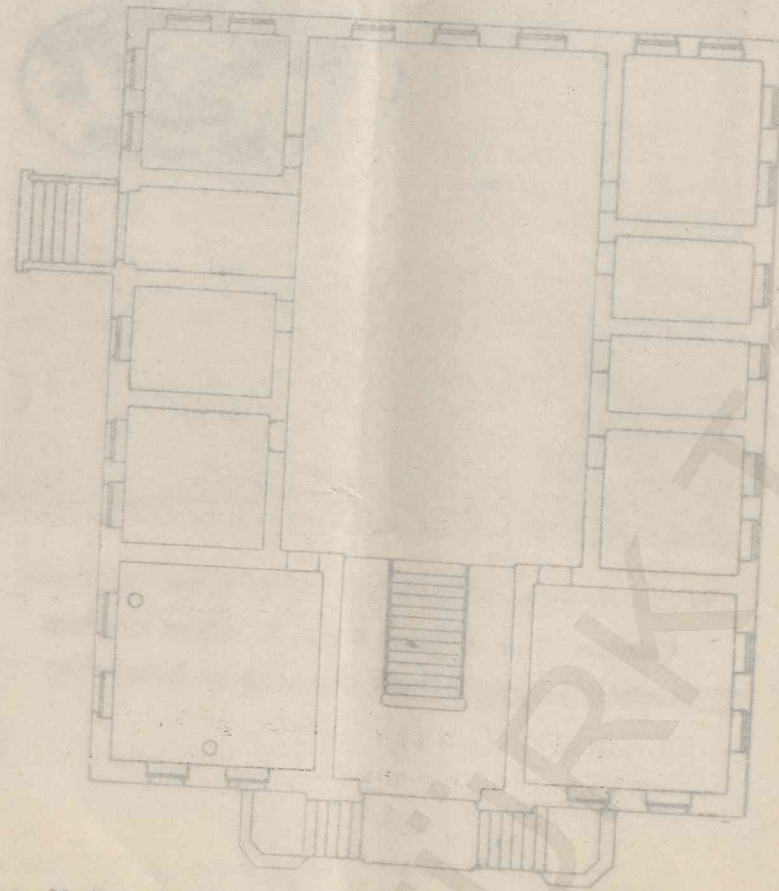
Afyon'da tarihe malolan binalardan Uray dairesi. [Büyük Baş Komutan Kurtuluş'tan sonra burada X işaretli odada yatmış ve Başkomutanlık savaşının plânında bu odada hazırlanmıştır.]

Afyon Uray Dairesinin bir krokisi. [Köşedeki işaret Büyük Kurtarıcının 29-30 Ağustos gecesi yattıkları yeri, diğer işaretle ertesi günü bizzat savaş yerine giderek tatbik ettikleri Utku plânının hazırlandığı yeri göstermektedir.]

Afyon'da tarife malolan binilerden Uray dairesi. [Büyük Baş Komutan Kurtuluşun sonra burada X işareti odada yatmış ve Başkomutanlık savaşının b'ünde bu odada hazzlanmıştı.]

Afyon Uray Dairesinin bir krokisi. [Kışedeki işaret Büyük Kurtuluşun 29-30 Ağustos gecesi yatıkları yer, diğer işarette ertesi gün bir saat savaş yerine giderek tatbik ettikleri Uku plânının hazırlandığı yer göstermektedir.]

Kurtuluşun beşğinde dikilen Utku anıtında :

Afyon Utku Anıtında :

“Türkün Timsali.” Yandan görünüşü „

“Düşman vatanın harimi ismetinde boğulurken. „

Bu gün (Dün) 5 hatırladığımız kadar (Yana) 1 da düşün-
ceğiz. Zaten (Dün) 5 anı (Yana) için ders çıkarmaya yara-
mazsa faydasızdır.

TAŞPINAR

Cilt : 3.

Sayı.34.

Afyon Halkevi Tarafından
Her ayın ondokuzunda çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

27 Ağustos. 1935.

Taşpınar Başında :

BU GÜNÜN DUYGULARI

A.Mahir Erkmen

Bu gün Afyon Karahisar yine büyük bir bayram yaşıyacak. Bir şehrin her dakikası binbir acı içinde geçen bir düşman işgali devresinden Kurtuluş ve ulusal bayrağa kavuşuş devrine geçişi ne büyük hadisedir! İşgal çok uzun ve çok karanlık bir geceydi, öyle bir geceki bir yıldan fazla sürdü.

Ancak bunu söyleyen takvimdir. o takvim ki olanı biteni divardaki yerinden duygusuzca seyreder. Ne facialar karşısında irkilir, ne de saadetler karşısında kıvanç duyar.

Afyonlulara göre bu içinde korkunç hayaletler kaynaşan gecenin uzunluğu birkaç yüz yıl sürmüştür. Aynıştaynın "zamanın nisbiliği,, nazariyesinin derin anlamını ben bilmiyorum Professörün yardımcılarını nazariyeyi anlatırken çok sıkışınca "kızgın saç,, üzerinde oturan adama her dakikanın birkaç yıl kadar uzun geldiğini söylüyorlarmış. Afyonlular uzun ve uğursuz işgal gecesinde oturdukları kızgın saç üzerinde bu nisbîlik anlamını çok iyi öğrendiler.

* *

Bu gün (Dün) ü hatırladığımız kadar (Yarın) ı da düşüneceğiz. Zaten (Dün) ü anmak (Yarın) için ders çıkarmağa yaramazsa faydasızdır.

27 AĞUSTOS

Faruk Şükrü Yersel.

Bektaş köyünün önündeki dar söğütlükte, daha yeşillikleri solmamış çimenlerin üstünde boyu boyuna uzanmış; dalmak, uyumak ve horlamak isteyorum.. Fakat göklerin ortasında, bir düşman feneri gibi ışıldıyan parlak bir yıldız gözlerimin içine bata bata beni kıcıkıyor.. Gerilen sinirlerimi gevşetmek istedikçe bu yaramaz ve titrek ışığın çimdikleri, benliğimde anlaşılma bir ürperme doğuruyor... Nerdeyse gün doğacak artık.. Nerdeyse kalk borusu bütün kulaklarda bir sabah bestesi gibi yanık yanık haykıracak gayri.. Fakat ben uyumuyorum.. Fakat ben zonklayan bir gönül ağrısı ile, yaralı bir savaşçı gibi çırpınıyorum.. İçimi kavuran ayrılık ataşı, son hızı ve son gücü ile yürek denilen dumansız ocakta çırpınıyor.. Tasa, bu ocağın ortasında bir çam kütüğü.. ve ıztırap bu kütüğün alevlerini üfleyen bir düşman dudağı.. Ay, biraz önce, süzüle süzüle göklerden çekilmemiş olsaydı, belki onunla konuşacak, onun tarihsel adından aldığım serinlikle gönlümün terlerini kurutacaktım.. Fakat ne gezer?.. Ben yalnız, şu tepemdeki düşman fenerini görüyor; yalnız onun bağrımı fiskeliyen tadsız ışığı ile baş başa kalıyor, kovaladığı ataş böceklerini tutamıyan bir deli gibi tırnaklarımı toprağa saplıyarak hıçkırıyordum..

Bu gece neden böyleyim?. Bu gece ne oluyor bana?. Kendi kendime sorduğum sorguya, Karahisarın yalçın kayalarını öperek bana kadar gelen bir yel karşılık veriyor.. Bu yelin içinde kız kardeşimin ağlıyan sesi, hemşerilerimin yiğit gönüllerinden fıskıran inilti var.. Bu yel o kadar ben.. O kadar benden olan bir varlık ki .. Hayır, duramıyacak, bekleyemeyecek, ve susamıyacak bir köpürüş kudurtuyor beni! Oraya gitmek, onlarla kucaklaşmak isteyorum..

İnanıyorum ki bu kükriyen bungunlukta, yeni bir vakanın gönüllere doğan anlamı vardır!.. İnanıyorum ki bu sabah doğacak güneş, yeni bir hadise ile şaşıracak ve titriyecektir.. Fakat ne olacak, bilmiyorum... Gerine gerine yerimden fırladım. Bir sığara yakarak yanı başımdaki söğüdün kütüğüne dayandım. İleride, ağır adımlarla sağa sola gidip gelen nöbetçiye seslendim:

— Arkadaş saat kaç?...

— Saat beş nöbetçisiyim efendim...

Ve biraz sonra tan yeri ağarmağa başladı... Tepemdeki kötü yıldız, sabahın tatlı ışıkları arasında eriyip söndü... Ve bir boru sesi.... Çınlıyan, haykıran, sürükliyen bir boru sesi, bütün fırkayı silah başına çağırdı... O vakit anladımki benim hamarat gönlüm gemi kasılmış bir koşu beygiri gibi yürümek, koşmak, atlamak isteyormuş....

“ 29-30 Ağustos gecesi sabaha karşı garp cephesi Hareket Şubesi Müdürü Tevfik Bey ber mutat o saatte kadar muhtelif karargâhlardan ve her taraftan gelen raporlara göre harita üzerinde tesbit ve işaret ettiği vaziyeti umumiyeyi cephe kumandanı İsmet Paşaya göstermiş ve o da derhal paşaya göster emrile Tevfik Beyi yanıma göndermişti. Karahisarda Belediye Dairesinde bana tahsis olunan odada yatmakta idim. Beni uyandıran Tevfik Beyin gösterdiği haritaya baktım. Hemen yataktan fırladım. Arkadaşlar! Haritada gördüğüm şey şu idi ki: Ordularımız düşman kuvayı mühimmesini şimalden, cenuptan ve garpten ihataya müsait bir vaziyet almış bulunuyorlardı. Şu halde tasavvur ettiğimiz ve azamî netayiç temin edileceğini ümit ettiğimiz vaziyetler tahakkuk ediyordu. Derhal Fevzi ve İsmet paşaları çağırınız dedim, üçümüz toplandık vaziyeti bir daha mütalea ettik. Ve kat'iyetle hükmettik ki Türkün hakiki halâs güneşi 30 Ağustos sabahı ufuktan bütün şa'saasiyle tulû edecektir..”

Atatürk.

Bu yürüyüşün günlemeci şudur: 26 Ağustos!...

Tınastepe ile Kocatepe, kemikleşen başlarını karanlıklara uzatmış birer dev gibi duruyor... Esen yellerde, sesini düşmana duyurmak istemiyen yiğitlerin fısıltıları var... Karanlık o kadar koyu ve saklayıcı, yıldızlar o kadar titrek ve sinsî ki....

Gece,... Korkunç görünen, korkulu sanılan fakat önünde yeni bir tarihin bütün gizli plânlarını saklayan kutsal ve ulu bir gece.... Onun yüceleşen sessizliğinde, bütün yer yüzüne haykıran bir anlam dalgalanıyor... Bu gece sonsuz bir gündüzün anası değildir?... Ben yine uyumadım... Fakat bu uykusuzluk dünküne benzemiyor... Bayram sabahını bekliyen çocukların sevimli titizliğile cep- henin biraz gerisinde, topuklarımı toprağa vura vura geziniyor- dum... Binlerce savaşçının uzağa, Afyon'dan aşip Akdenize diki- len gözleri, karanlıkta bir projöktör gibi ışımlanıyor.... Kayaların arasında, gölgelerin dolaştığı ve süngülerin gölgelerle öpüştüğünü görür gibi oluyor, elimi çarpan yüreğime basarak, sevinçle titri- yorum... Gönül ocağındaki tasa ateşi, çıtırtılarla yanmıyor artık!.. Şimdi orada ülkü ve inandan yuğrulmuş bir kurtarıcı varlığın parlak şahsiyeti var!.. Şimdi orada, yeşil iki gözden fışkıran Ulu- sal güneşin aydınlığı dolu!.... Ol... Ve onun ulusu!.... Uzun yıllar süren acıklı bir ayrılıktan sonra birbirine kavuşan birbiriyle sar- maş dolaş olan iki büyüklük!.... Onu ne kadar çok aradık biz Tanrım?... Ve sen bizi onsuz bırakarak ne kadar çok ezdin he- pimizi?... Hayır, artık yalnız ve güçsüz değilim. Dünden gelen ve benim olmıyan bir itikat inan mikrobunun yarattığı cüzamlı adam gerilerde, geçmişlerde kalmıştır...

Göksünü toprağa yapıştırarak, eşikler öpen pısrık gölge, Türk olmıyan ve Türkten olmıyan bir yobaz, bir hantal, bir üfürkçü idi... Beni bu kötü varlığın yanı başında, tutsaklığa, köleliğe ve ırgadlığa sürüklemek istiyen acun, şimdi artık topuklarımın di- binde, şimdi artık yumruklarımın altındadır!...

Dalmışım.. Bir gök gürültüsü oldu.. Kara toprak korkunç ho- murtularla sarsıldı... Boğuk, ürperdici, bir inleyiş ufuklara dağıldı. Bunu, çatlıyan, çatırdıyan, oğuldayarak gürliyen bir ses kovala- dı... Artık gökler yere göçüyor; yer göklere fışkırıyordu...

Bu, büyük inanların çelikleşmesi, ulusal davanın dillenmesi, yüce kalkınmanın yıldırımlaşmasından doğan en tarihsel ve eşsiz bir sesdi... Bu sesi, biran içinde, bütün yer yüzü, bütün uluslar, bütün dünya varlığı aynı şiddetle duyarak sabah uykusundan uyandılar.. Bu ses, ne bir top, ne bir tüfenk ne de bir bomba se- si olmaktan daha çok, yiğit ve kabadayı bir ulusun senbolü ve yeni bir tarihin kurucusu Kamal Atatürkün dudaklarından şim- şeklenen ileri kumandası idi...

Sabahın tatlı esmerliği içinde ışıldıyan süngülerin aydınlığına uzanarak günlemece bakdım: 27 Ağustos yazıyordu....

Türk toplarının fışkırttığı güller, Sincanlı ovasına doğru bir uyanış müjdesi gibi dökülürken, Afyon Karahisar, yavrusunu bek- liyen bir ana gibi kollarını açmış, Türk ordusuna gel gel diye bağıırıyordu! Ben 27 Ağustosda, bir yaşma girdim!

**

Sonra ne oldu?.. Sonra neler oldu?.. Ey Deper köyünde, yeşil bir çayırhığın ilerisinde kırk sevgili delikanlısını makinalı tüfenk- lerle doğratan ihtiyar ana!... Sonrasını sen anlat!...

Ve sen ey yıllardan beri, genç kocasının yolunu bekliyen ve ellerinin kinasına mini mini yavrusunun gözyaşları karışan dul Keziban.... Gerisini sen söyle....

İztrabı bir ateş külçesi gibi bağrında tutuşturarak aylar ve aylarca kendi kendine hınçkıran fakat bir dakika bile güvenini elden gidermiyen yiğit Afyonlu... Gerisini sen bildir!...

Heyecanla ürperen gövdemde, anlaşılmaz bir sarsıntı var... Sevinçten, onurdan, boğuluyorum. Büyük saadetler de gönülleri hırpalıyormuş meğer... Gençleşen bir ihtiyarlığın bu güzel baha- rında, dinçleşen inanlarımın büyüklüğüne dayandım, seni dinliyo- rum ana söyle bakalım!...

**

Anam, dudaklarında çidemlenen bir gülümseyişle gözlerini gözlerime dikti.. Buruşuk yanaklarının ortasında iki damla sevinç yaşı elmaslanıyordu.. Tesbih çekmekten yorulmuş parmakları ile tüfenk tutmaktan nasırlaşmış ellerimi kavrayarak söylemeğe başladı:

— O günü anlatmak zordur oğlum.. Taşpınarın gerisindeki kızıl sıtlardan ilk Türk askeri inerken, ben de, herkes gibi onu kucaklamak için dışarıya fırladım. Fakat ne ben, ne komşularım ve ne de karahisarın bütün insanları, en öne geçmek için kendi- lerinde bir güç bulamadılar.. Çünkü, yolumuzun üstüne biri, Tan- rısal biri dikilmiş; bizi daha ileri geçirtmiyor, ve ilk zafer yolcu- sunu kendi açık kollarile kucaklamak istiyor.. Nitekim öyle oldu: Akan ve ışıldıyan bir gönül parçası gibi önümüzden uçarak, sev- gili Mehmetciği tuttu, onun yağız alına yakıcı bir öpücük kon- durduktan sonra ortadan silindi, bu: ırzını düşmanlardan kurtar- mak için kendini bir kuyuya atan ve orada boğulan şehit kızımı- zın ruhu idi yavrum..

(922) NİN UNUTULMAZ GÜNLERİ

K. S.

Bir insanın hayatında nasıl belli günler, unutulmıyacak günler olursa şehirlerin tarihinde de yüz yıllar geçtikten sonra yine unutulması imkânı olmıyan günlemeçler oluyor. 27 Ağustos da Afyonumuzun böyle bir günüdür.

1922 de doğan çocuk şimdi 13 yaşına girdi, o, doğduğu yıl Afyon çevresinde olan büyük işten ancak sonradan duyup okuduğu şeyler aracılığıyla bilgi edinmiştir. Kendisinin bir az daha büyükleri ve küçükleri de aynı durumda bulunuyorlar. Büyük hadisenin içinde yaşamış olanlar da heyecanlarını yenilemek ihtiyacındadırlar. Bunun içindir ki her yıl 27 Ağustos daha canlı ve daha büyük gösterilerle yaşatmak en büyük ödevimizdir. Ve yine bunun için, büyük utkunun evrelerini (safha) larını tekrar tekrar anlatmak hiç de fazla değildir.

Afyon büyük savaşta ilk kurtulan Türk şehri olmuştu. 27 Ağustosta Afyon'da dalgalanan Türk bayrağı takvimin her yaprağı koptukça İzmir'e doğru bir şehir daha ileride göründü ve 9 Eylülde Egenin mavi sularına bakan Kadife Kalede gül renkli bayrağımızı şanlı dalgalanıyor gördük. Bu eşi görülmemiş bir utku idi.

Dünya ozanları sazlarının telinde niçe utkuların büyüklüğünü dillendirmeğe özendiler. İçlerinde intipüften seferlerin başbuğlarına (Aferin ey kahraman şehsüvar, şimden geri yıldız cevherli kılıncını arşa as) diyenler de oldu!

— Ana sus, dedim..

Ve anam sustu!.. Bu susmada, tarihin bütün gerçekleri cıvıldaşıyor ve bizi saran derin sessizlik yarının sonsuz genişliğine bir yürüyüş kumandası gibi dağılıyordu..

Artık bir başkasını daha dinlemeğe gerek yokdu!..

Yağız Mehmetciğin alına ilk öpücüğü bir uçmak gülü gibi konduran şehit bakirenin hemşerisi olmakla mağrur, kendimi şarbayın odasına atdım. Ve orada, Atatürk'ün ilk zafer uykusunu uyuduğu kutsal çatının altında elimi bağrıma koyarak söylendim:

—: Benim anayurdum, Evrensel ve yüce Türk devriminin eşiği ve beşiğidir..

(1922) nin büyük mucizesini anlatmağa çalışan ozanlarımızın yazdıklarını ise hepimiz için büyüklüğü ve parlaklığı karşısında sönük buluyoruz. Bunu ozanlarımızın hünersizliğine mi yoralım?

Hayır!

Hadisenin büyüklüğü karşısında edebiyat eksindir (âczidir). (İlyada) yı ibda edenden, daha dün ilk mısralarını dizene kadar bütün acun ozanları bir yere toplansalar Türkün kurtuluş savaşını anlatamazlar.

Duşmanın 200 gün hiç durmadan derin çukurlar kazıp yüksek dikenli tel örgüleri gererek tahkim ettiği Kalecik dağları Türk erlerine 2 gün bile dayanamadı. 26 Ağustos sabahı başlayan taarruz 27 inci günün bitmesine daha çok saatler varken muvaffak olmuş düşmana arka olan bir devletin Erkânı Harplerince "Geçilemez,, "Aşılmaz,, denilen müstahkem hat o günün akşamında Türk Yiğitlerinin arkasında kalmıştır.

29 uncu gün Baş Komutan Atatürk Afyon'da idi. Hükümet konağı önünde duran otomobilini, oradan uraya kadar halk kollarıyla yürüttü. Tarifi imkânsız bir coşkunluk vardı. Atatürk orada çok kalmıyarak cepheye gitti, geceyi geçirmek için dönüşlerinde Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak ile Cephe Komutanı İsmet İnönü de Uray binasına geldiler. Gece cepheden bir rapor geldi. Atatürk bu raporu okuyunca harekâtın istediği duruma gelmiş olduğunu anladı. Hemen Fevzi ile İsmet'i yanına çağırdı. Afyon Urayının Şarbay odasında harita üzerinde toplanan Üç Büyük Başın aldığı karar ertesi günü (Dumlupınar) da bütün düşman ordusunu yere sermeğe yetmişti.

" — 27 Ağustos günü öğleden sonra saat beşte Sekizinci Fırka, muzefferen Afyon Karahisarına girdi. Burada 20-22 kadar muhtelifülcins top alınmıştı, Karahisarda belki henüz hesabı kat'isi bitmemiş olan mühimmat ve sair malzeme iğtinam olunmuştur. "

Atatürk.

27 Ağustosta daha güneşin çıkmasına çok vakit varken (Kocatepe)nin ayazı içinde taarruz emrini veren Atatürk 30 Ağustos

ta ateş içine kadar girerek savaşı bizzat idare etmiştir. Çanak-
kaledede kurşunu cep saatine çarptırarak onu ölümden koruyan
Tanrı bu defa da korudu. Çok geçmeden düşman Başkomutanı
Trikopis bir dere içinde kılıncını Türk Erlerine uzatıyordu. Onu
Dumlupınar'da (Silkisaray) da bir köylü kulubesinde Atatürk'ün
karşısına getirdiler. Trikopis Atatürk'e sordu:

“ — Binanalayh 26 Ağustos akşamı vaziyet bu
idi; eğer tetkik edilecek olursa bu netice şayanı mem-
nuniyettir. ve hakikatan Baş Kumandanlıkça şayanı
memnuniyet görüldü. Çünkü şimalde ve Mendereste
düşman kuvvetlerini tamam tasavvur ettiğimiz
gibi bulunduğu yerlerde tesbit ettik ve sonra Afyon
Karahisar garbindeki çok müstahkem bir hattın da
en mühim nokatı istinadiyesinden üç tepe elimize geçti.”

Atatürk.

- Sen binbaşımısın
- Hayır!
- Kaymakam
- Hayır!
- Miralaymısın
- Hayır
- Mirliya
- Hayır
- Ferik
- Hayır

Trikopis hayret ve hürmetle irkildi En Büyük Türk'ün karşı-
sında olduğunu anlamıştı. O âna kadar Atatürk'ü uzaklarda cep-
he gerisinde sanıyordu.

— Şimdi, dedi neden mağlup olduğumuzu anladım.

**

Büyük utkunun böyle heyecanlı sahneleri çoktur. Bu konu
üzerinde yazılan kitapları Türk gençliği tekrar tekrar okumalıdır.

DUMLUPINAR ANLAMI

Yusuf Mazhar Âren

Tekrarlanmakla tükenmeyen, rengi solmayan ve sonu bulunmı-
yan bir konunun -bıkılmıyan bir konuşma istiyen- yıl dönümün-
deyiz.

Yıllar devrildikçe, üzerindeki bulutlar daha çok açılmış alan
gibi o konunun sonuçlarının dünkü, ve evvelki günkü haline
göre büyüklüğü bu gün daha genişlemiş bulunuyor. Yarın daha
ziyade genişliyeceği ve yılları hep genişliyerek kucaklayıp gide-
ceği anlaşılıyor.

Ölmüş bir egemenliğin canlanması -Dumlupınar'da- dökülen kan-
ların ıııdı. Onun çıktığı mezarı şehitlerin kemikleriyle doldurup
kapadık...

Fakat Dumlupınar kendi anlamında Utku kuşunun konukluk
etmesi nasip olan iyi bahtlı yerdir.

İnanç bağıyalım ki bu Dumlupınar olmasa başka bir Dumlu-
pınar olacak, egemenlik ve erginlik savaşı zaferle sonlanacaktı.
Yine Türk kurtulacaktı...

O, öksüzlüğünden atasını bulduğu gün kurtulmuş, belalarından
kurtulacak yola sokulmuştu ki hala o yolun üzerindedir... Ve asır-
ların arkasından bile atasının hayali ve hatırası onu hep o
yolda sürecektir, ileri götürecektir yüksekliklere yükseltecektir. Biz
kurtuluşu Mustafa Kemal de bulduk Gazi de kazandık ve Atatürk
te tamamlıyoruz...

Türk'ün Dumlupınar'da doğan yıldızı bahtının gökünde yü-
celdikçe daha çok seçiliyor, daha çok parlıyor.... Orada başlayan
hayat, sedleri yıkılmış bir bendin önüne geçilmez silleri olmuştur.
Yurdun üzerinde ekilen tohumların, dikilen fidanların, aşılardan
ağaçların, budanan dalların karşısındayız.

Bunların ne vereceğini, yurdun ne hale gireceğini, istikbalin
ne olacağını ne kadar düşünsek temamlıe anlamağa, kavramağa
ve şimdiden görmeğe güç yetmez...

Ömrü yetene yıllar devrildikçe onu ucun, ucun görmek nasip
olacak. Bu izerler uzun bir kara mazinin enkazı arasında -itiraf
edelimki- kimseye gelmemiş olan bir ülküye bile sığmıyacak bü-
yüklüklerle ve ATATÜRK'e kolay gelen güçlüklerle temellendi-
riliyor.

Bilâkis -ulus ta kafa taslarının içinde biriken karanlıklara nur
sızdırıldığını, göğüslerin içindeki ezik yüreklere ümit verildiğini,
ve uyuşmuş ruhların canlandırıldığını anlamak için beklemek ge-
rekmez...

Veyl onlara ki gözleri yarasaların ki gibi aydınlığa dayanamaz-
lar, baykuşlar gibi harebeleri severler ve laşe ile geçinen akba-
balara benzerler... Bütün acunda artık bir realite olan Türk dev-
rimi vazifenin silaha düştüğü zaman evrende işlediğini, işin ilme
ve medeniyete ait olduğu şu zamanda da yapacaktır...

Ona tarihin yüklettiği bu vazife ihtiyar asırların çöküntüsü
ile tekrar başlamıştır.

TÜRK GENÇLİĞİ!....

Sana dünyanın ilmini veren, seni onun sapıçlarından esirgiyen
CÜMHURİYETİN önünde eğil!

Onun açtığı yolun bir tarafında Hürriyet, bir tarafında Müsa-
vat vardır ki kuvvetliye zaifi ezdiren bir hürriyet, zaifi kuvvetliye
esir ettiren bir müsavat değildir....

O hürriyeti, O müsavatı bir devlet demireli saçarki -Türk an-
anesi ile- disipline ve Türk ruhu ile müsavata aykırı gidenleri ve
ferdden ferdin hürriyetine el sunanları boğar.... Sen bu eli öp...
Çünkü seni yükseltecek, asırların gerisindeki yüksek mevkiine çı-
karacak, istikballere hakim edecektir.... O Devlet elidir... Türk
Cümhuriyetinin Devletçiliğidir... Hakanın atalık ruhu, Türk Ulu-
sunun ırası olan Atatürk'ün Devletçiliğinde canlanıyor...

TÜRK GENÇLİĞİ!....!

Sen bunu anlamazsan, eğer bunu öğrenmezsen, tarihine inan-
mazsan, eğer bu sırrı keşfetmez, buna eğer bağlanmazsan sende
asrın cüzamına uğrayacak ve sefil bir hayatın buhran sarsıntıla-
rile yıpranacaksın. Eğer mahvolmamak istiyorsan gönlünle buna uy...
O ıraye bağlanki bu alanda ona aykırı giden özkörlüğ bir duş-
man gibi tepelenir....

Yıl dönümünü kutluladığımız Dumlupınarın sellerile hayat bu-
lan yurdda, içine sıkıştırılamıyacak kadar çok olan izerlerin za-
man ve zaman diye beklediğimiz yatağından -Afyon Karahisarımız
da- doğan bir Antalya demir yolu vardırki başlanışı, yapılışı, ve
ilk kısmın bitişi arasında dudakların başladığı sözünü bitirecek
kadar bir zaman sürmemiştir.

Kurtuluşun Ertesinde:

BİR ANIT

BİR ANT .

Namdar Rahmi Karatay.

1923 Bininci Teşrin.

Afyon heyecan içinde çalkalanıyor. Çoluk çocuk, kadın, er-
kek.. Bütün halk sonsuz bir sevinç dalgası içinde çırpınıyor. Ön
tarihin en eski kurunlarından beri şehrin ortasında duygusuz bir
tanık gibi olup geçenleri gözetliyen Afyon Kalesi kuruluşundan
beri böyle bir coşkunkluk daha görmemiştir. Uzun yüz yıllardan
beri birbiri ardı sıra gelen vurgunluklar, ezginlikler, ulusal acı-
ların baskısı altında duygularını akıta akıta bitgin bir hale gelen
halk bütün sinirlerinin boşandığını duyuyor. Bu boşalma ruhların
bütün kirini, pasını, ağısını silip süpürüyor ve gönülleri yıkıyarak
arıtıyor. Halk gençleşiyor; halk, iyileşiyor.. Duygularda arılık, dü-
şüncelerde duruluk ve olgunluk başlıyor... Bir çok yüz yıllardan
beri ağır bir (melankoli) havası içinde benliğin karşı güvenini, ulu-
suna karşı inanını bitirmiş olan halkın gövdesinden yepyeni,
kuvvetli bir inanın fışkırdığı, kurumuş sanılan yaşlı kütükten bir-
denbire canlı, gür filizlerin sürgün verdiği görülüyor..

Afyon heyecan içinde... Bilmem bu ilden Daralar, İskenderler
geçdi mi? Bilmem bu topraklar halkın öz içini dalgalandıran sa-

Yakında bunun üzerinde yürüyecek trenin pençeresinden o mazi-
ye çemkirmek, o maziye mensup olanlara çemkirmek, eğer varsa
o maziye arayanlara çemkirmek gerekecektirki, yıllarca ve yıllarca
yapmadığı bir arşın demir yolunu yaptırdığı yad illerin ellerinde
bütün Ulusun ekonomik menfaatını, süel selametini oyuncak et-
miş, yurdun derbentlerini dere beylerinin eline geçirmekten kork-
mamış, çekinmemiş, utanmamıştır.... Üstündeki anıtla Türk dev-
riminin sembolü olmak şerefini taşıyan Dumlupınar bu sene yine
tavaf edilecek... Yine bir mescidi aksa, bir Arafat, bir Sina -ve
şübhesizki onlardan kutsal ve anlamlı- bir Dumlupınar olmak
haysiyetile -topraklarına yüzler sürülecektir...

vaşlar gördü mü? Bu savaşlarda halk, düşmana karşı kendi ruhunu kalkan, hayatını ok ve mızrak yaparak ilini kurtarmıya, ar ve namusunu korumıya uğraştı mı? Bilmem bu şehrin havasında tanrısal yalvaçların (Nebilerin) ruhları esrarlı bir heyecanla dolduran mucizeleri görüldü mü?..

Bunları bilmek için uzun uzadıya tahrihsel araştırmalar gerek... Bunları bilmiyorum. Fakat kendi gözlerimle gördüğüm ve öz ruhla yaşadığım bir vak'a var ki bana şu kanaati veriyor:

Tarihin duygusuz bir tanığı olan Afyon Kalesi kendi çevresinde hiçbir çağda, hiçbir kurunda bu gün duyduğu heyecanı tatmamıştır. Böyle, ruhların bedenlerden taşarak el ile tutulur, gözle görülür, bir varlık gibi şaha kalkmış bir halde ortada dolaştığını görmemiştir.

Tarihlerin yazmadığı bir mucizeyi yaratan Atatürk'ün Afyon'a geleceği bekleniyor. Atatürk bu mucizeyi Afyon'da yarattı; Onun beşiği Afyon'dur.

Afyon GAZİ'yi bekliyor.. Günlerdenberi halk yollara dökülmüştür. Vatanın her köşesini dolaşan Atatürk Afyona'da gelecektir. Fakat halk o günü iple çekiyor, her gün yeni bir bekliliş heyecanı içinde çırpınıyor.

O zaman Afyon'da bir halk şairi, bu bekleyişi destanının bir yerinde şöyle anlatıyor:

İzmir, Uşak, Konya, Adana, Mersin
Daha nice köyler, şehirler gezsin
Mevlam Paşamıza selâmet versin
Görüp anlıyacak yakından hali

Bizim Karahisarın boynu büküldü
Üç defadır halk yerinden söküldü
Çoluk çocuk, kadın, erkek döküldü
Doldurdu yolları bütün ehali

Saraç, kunduracı, kasap esnafı
Keçecisi, bezzazları, kavafı
Hepisi hazırlanıp bir etti lafı
Döktüler ortaya mal ve menalı

Süslediler kağınların rençberler
Landonlara mindalblar, çenberler
Örtülerek donadıldı her bir yer
Kalmadı bir köşe zinnetten hali

Her bir esnaf hazırladı kurbanlar
Develere geydirildi kaftanlar
Danalar, koyunlar, hatta dükkânlar
Hepisi oldu gelin gibi edalı

Müezzinler sancaklarla yörüdü
Kalkaıncılar sağı solu bürüdü
Mektepliler intizamda bir idi
Gönülleri bütün şevk ile mali

Her sokak başında yapıldı taklar
Halılarla donadıldı sokaklar
Bahçevanlar, hem bakkallar, dabaklar
Çarşı başlarına serdiler şalı

Bu halk şairi daha o zaman Atatürk'ün ereği ve ülküsü ne olduğunu sezmiş gibidir. O pek iyi anlamıştır ki bu mucizeler yaratıcısının yüreğinde yalnız halk sevgisi yaşıyor ve o, yalnız bu sevgile yaşıyor. Bütün bu mucizeleri ona yarattıran da, tapılacak tanrı gibi tanıdığı halkın sevgisidir. Şair bunu anlatmak istiyor!

Paşamız halk için yaşarım, diyor
Halk için dağları aşarım diyor.
Bunu bilmiyene şaşarım, diyor.
Budur daim zikri, fikri, makali

Gazimizin anlı açık, gönlü pak
Milletini zengin millet yapacak
Eski devir geçti şimdi yoktor bâk
Cevap hazır kimin varsa sualı

Gençlik o zaman kendisini Türk ocağında bekliyor, ona içten gelen sevgilerini ve saygılarını sunuyor. Bu lekesiz ve arı

sevgi geçnlikle Atatürkü tek bir yürek yapıyor. Lisenin alt katında yola bakan geniş bir odasında kutsal bir ülkünün (Havvari) leri gibi onu kuşatan gençlik, büyük bir çay masası çevresinde bir tek yürek halinde onu dinliyor. Onun gönüllere doldurduğu ölmez inanla bu kutsal ülkünün hiç bir engelden yılmıyan havvarileri olmak için ant içiyor.

Onu saatlerce dinledikten sonra heyecana gelen bir halk ço-
euğu kendinden geçmiş bir halde kalkıp çoşan duygularını anla-
tıyor. Bu arada deyor ki:

“Sen tarihi yaratan bir üstün- kişisin. senin devrinde yaşadığımız, sana eriştiğimiz için biz de tarihî oluyoruz. Yarın bizim torunlarımıza, bize soracaklar? Gazi bir adam mı idi, diyecekler, onun ağzı, burnu, kaşı, gözü varmıydı? O da yer, içer, yürür, gezer midi, insanlar onu görürler midi? Siz böyle efsaneleşeceksiniz, bizde o efsaneleşen şahsiyetin bütün hakikatlerden daha üstün nasıl bir hakikat olduğunu anlatacağız....

Bu sözler oradaki yüksek duygulu gençliğin öz duygularına dilmaç oldu ve Atatürk tekbir yürek gibi çarpan bu gençliği kutladı.

Aradan oniki yıl geçti, o zamanki çocuklar genç oldu. O çağdaki gençler olgunlaştı. Devrimler devrimleri kovaladı. Fakat o kutsal ülkeye ant içen gençlerin ruhlarında o saygı ve tapkıdan bir kıymık eksilmedi. Eksilmek şöyle dursun her devrimde biraz daha büyüdü, olgunlaştı, kökleşti.

ADANALI ZİYA!

Gökdemir.

Büyük Ozan Ziya, üç yıl önce bu gün ölmüştü! Onun kamu-
ca tanınmış adı (Adanalı Ziya)dır. Ancak biz (Afyonlu Ziya) di-
yoruz. Afyonu çok sevmiş, hayatının en büyük bir parçasını Af-
yonda geçirmiş ve sonra Afyonda ölmüş bir ozana Afyonlu de-
mek çokmudur? Hele hayatının son çağlarında gittiği Adanayı
yadırgıyarak uzun bir gurbetten döner gibi Afyona çıkıp gelişi
bu vasfı ona vermek için başlı başına yeter değildir?

Bir arkadaş, “Ziya söneli üç yıl oldu,, dedi Gerçek Ziya sön-
dümü? Ziyanın bedeni toprak olmasına karşıt her gez yaşıyacak
ve ışıldıyacak manevî bir yönü vardır. İşte her yıl onu ölümünün
yıl dönümünde anıyoruz. Sağlığında kendisine bir münasebetle:

— Gün gelecek, geçmiş yüz yılların karanlıkları arasında bir
Ziya aranacak!

Demiştım. Bu sadece bir «gönül alış»mıydı? Ziya nihayet orta
dereceli bir ozanymıdı? Bunu vakit vakit düşünürüm. Fakat ça-
buk ozanın yüksek ruhundan af dileyerek onun büyüklüğüne ina-
nırım. Günün birinde zıyanın eserleri bir kitap şekline girince
buna herkes de inanacaktır. Nasıl ki onları şurada burada oku-
yanlar hep inanmışlardır.

Zıyanın iki değeri vardı: birisi Ozan zıyanın değeri, ötekisi
de Abdülhamid idaresi ile mücadele etmiş insan Zıyanın değerli
Ziya yalnız Cumhuriyeti övdü, Sultanlara lânet eden kaleminden
yalnız Atatürk için sevgi ve saygı mısraları döküldü!

Şimdi hepimiz aynı şeyi söylüyoruz:

— Ziya kendisini unutturmamak için Afyonun belli bir günün-
de öldü!

Gerçek büyük ozan üç yıl önce Afyon yine böyle, bir kurtuluş bayramı yaparken gözlerini hayata kapamıştı. Fakat hayır, o başka bir günde de ölmüş olsa Afyonlular yine büyük hatırasını unutmiyacaktı. Sağlığında hem kendi gönülsüz yaşayışına hem de urayın birçok yurd işlerini karşılamak zorağında olan bütçesine uygun bir tahsisat verilmiş, bununla şehrin insan kıymetini bilen ruhuna dilmaç olunmuştu. İşte ölümünden sonra da Afyonlular yeni mezarlıkta çiçekler içinde ona zarif bir mezar, bir ebedi yuva yaptırıyorlar.

Ziyanın ruhu, şüphe yok ki Afyonu sevip Afyonda öldüğünden dolayı kıvanç içindedir, biz Afyonlular da onun Afyonu sevişinden ve ebediyen Afyonda kalışından aynı kıvancı duyuyoruz.

ABONE :

Seneliği [120] kuruş. Abone için Halkevine müracaat edilmelidir.

İmtiyaz sahibi : Ahmet Sami

Neşriyat müdürü : Sami

Basıldığı yer : Afyon - Doğan Basımevi

10
KURUŞ.